

**ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ NHÂN VĂN**

Son Sun Yeong

**SO SÁNH BIỂU TRÚNG CỦA 12 CON GIÁP
TRONG TỤC NGŨ VIỆT NAM VÀ HÀN QUỐC**

LUẬN VĂN THẠC SĨ NGÔN NGỮ

Hà Nội - 2015

**ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ NHÂN VĂN**

Son Sun Yeong

**SO SÁNH BIỂU TRÚNG CỦA 12 CON GIÁP
TRONG TỤC NGŨ VIỆT NAM VÀ HÀN QUỐC**

Chuyên ngành: Ngôn ngữ học

Mã số: 60 22 02 40

LUẬN VĂN THẠC SĨ NGÔN NGỮ

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC: **GS.TS. Nguyễn Văn Hiệp**

Hà Nội - 2015

LỜI CẢM ƠN

Trước tiên em xin gửi lời cảm ơn GS. TS Nguyễn Văn Hiệp đã nhận lời làm giáo viên hướng dẫn của em mặc dù em là một học viên nước ngoài trình độ tiếng Việt vẫn còn hạn chế.

먼저 아직도 부족한 외국인 학생인 저의 지도교수가 되어주신 응웬 반 히엵 교수님 감사드립니다.

Em xin chân thành cảm ơn PGS.TS Nguyễn Văn Chính tạo điều kiện cho em học thạc sĩ tại Khoa Ngôn ngữ trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn. Đặc biệt trong thời gian em mới sang Việt Nam chưa biết thủ tục nhập học cụ thể và gặp nhiều khó khăn, nếu thầy không giúp em, em không thể ở lại Việt Nam.

그리고 제가 베트남에 와서 입학하는 과정에서 어려운 문제들을 해결해 주신 응웬 반 쩡 교수님께 감사드립니다. 교수님이 도와주시지 않았더라면 지금의 저는 없을거예요.

Cảm ơn PGS.TS Mai Xuân Huy đã quan tâm việc bảo vệ luận văn của em, thầy Vinh phòng hợp tác quốc tế, thầy Nam phòng Sau đại học đã giúp em có thể theo học tập tại trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn cùng các thầy cô giáo đã nhiệt tình dạy cho chúng em.

이밖에 하노이 국가대학교 인문사회과학교 교수님들 감사합니다. 국제협력실의 빙교수님, 대학원실 남 교수님 제가 이 학교에서 공부할 수 있도록 여러 방도로 도와주셔서 감사드립니다.

Cảm ơn cô Phạm Thúy Hoa luôn giúp đỡ em.

팜 튀 화 선생님 가장 감사드립니다. 저에게 그동안 큰 도움을 주셨습니다.

Cảm ơn các thầy cô trường đại học Chung Woon luôn khích lệ và cổ vũ cho em, đó là thầy Lee Yun-beom, thầy Kim Jong-uk, thầy Park Yeon-gwan, thầy Lee Gang-woo, Cô Hồ Thị Long An. Em luôn nhớ thời sinh hoạt tại đại học Chung Woon. Cảm ơn các thầy cô đã cho em cơ hội học tập tại Việt Nam. Cảm ơn anh Seo Seung-won luôn làm gương cho em.

청운대학교 교수님들 감사합니다. 이윤범 교수님, 김종욱 교수님, 박연관 교수님, 이강우 교수님, 호티룡안교수님 그동안 저에게 용기와 격려를 주셔서 감사드립니다. 저는 언제나 옛날 그 학교생활을 그리워하고 있습니다. 그리고 언제나 저에게 모범이 되어준 서승원 선배한테도 고맙다는 말 전하고 싶습니다.

Cảm ơn Hội cựu sinh viên trường đại học Chung Woon, cảm ơn anh Yeo In-Gwon luôn quan tâm đến em trong quá trình viết luận văn. Và anh Jeon Yun-sik, bạn Kim Han-na, bạn Lee Jung-won đang trong thời gian học cao học đã luôn chia sẻ, động viên. Mong các bạn cũng hoàn thành tốt việc bảo vệ luận vănnhư chị nhé :)

청운대학교 하노이동문회에 감사드립니다. 여인권 선배님 항상 후배들의 일에 관심가져 주셔서 감사드립니다. 또한 지금 공부하고 있는 전윤식 선배님, 김한나, 이정원도 석사학위를 무사히 마칠 수 있기를 바랍니다.

Cảm ơn Giám đốc Sim Sang-joon và Phó giám đốc Kim Young-sin Trung tâm giao lưu văn hóa Việt-Hàn đã giúp đỡ em lúc em mới sang và không đủ tiền sinh hoạt, cho em cơ hội dạy tiếng Hàn cho các sinh viên Việt Nam.

한베문화교류센터 심상준 박사님과 김영신 원장님, 처음 제가 베트남에 와 장학금을 받지 못하고 있는 동안 제가 한국어 선생님이로 일하여 생활비 충당할 수 있도록 해 주셔서 감사드립니다.

Cảm ơn nhà thờ Saeng Myeong Na Mu, Mục sư Kim Dong-ki, Cô Jeon Sun-Yê, thầy truyền đạo Abraham Yoo và các bạn luôn luôn tâm sự với mình trong lúc vui buồn là chị Kim Hye-sun, bạn Yang Nan-hee, em Jang Eun-bee, anh Min Kyung-il, Han Jun-hee, Kim Gi-hwan.

생명나무 교회에 감사드립니다. 김동기 목사님, 전순예 사모님, 아브라함 전도사님 언제나 힘써주셔서 감사합니다. 그리고 제 하노이 생활에 힘이 되어준 김혜선언니, 양난희, 장은비 고맙습니다. 민경일 오빠, 한준희 오빠, 김기환도 고맙습니다.

Cảm ơn quỹ POSCO TJ Park Foundation tạo điều kiện để em học tập tại Việt Nam. Em xin lỗi vì quá trình học 2 năm mà em đã kéo dài đến tận 3 năm. Tuy thế, quỹ vẫn tin tưởng em và ủng hộ em học tiếp tại đây. Em sẽ không bao giờ quên ơn của Quỹ học bổng này.

마지막으로 포스코 청암재단에 감사드립니다. 2년 과정을 3년만에 마치게 되어 죄송스러운 마음을 가지고 있으며 그럼에도 불구하고 믿고 공부할 수 있도록 해주셔서 감사합니다. 잊지 않겠습니다.

Luận văn này là kết quả học tập và nghiên cứu trong thời gian tôi được ở Việt Nam. Tôi thấy trong thời gian qua, tôi không chỉ thu được kiến thức và hiểu biết mà còn nhận được sự quan tâm chia sẻ của các thầy cô, bạn bè cả Việt Nam lẫn Hàn Quốc. Tôi xin gửi lời cảm ơn chân thành đến tất cả mọi người.

그동안 저는 베트남 학교에서 배우는 전공 지식뿐만 아니라 다양한 경험을 쌓을 수 있었습니다. 저에게 기회를 제공해 준 베트남인과 한국인 모두에게 다시한번 감사의 말씀을 전합니다.

Ngày 15 tháng 11 năm 2015 tại Hà Nội,

Son Sun Yeong

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Lí do và lịch sử nghiên cứu đề tài.....	1
2. Mục đích, nhiệm vụ nghiên cứu	Error! Bookmark not defined.
3. Phạm vi và đối tượng nghiên cứu	Error! Bookmark not defined.
4. Phương pháp nghiên cứu	Error! Bookmark not defined.
5. Bố cục của luận văn	Error! Bookmark not defined.
CHƯƠNG I: CƠ SỞ LÝ THUYẾT CÓ LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI .	Error!
Bookmark not defined.	
1.1. Khái niệm chung về tục ngữ	Error! Bookmark not defined.
1.1.1. Quan niệm về tục ngữ trong tiếng Hàn	Error! Bookmark not defined.
defined.	
1.1.2. Quan niệm về tục ngữ trong tiếng Việt	Error! Bookmark not defined.
defined.	
1.1.3. Phân biệt tục ngữ với các đơn vị khác	Error! Bookmark not defined.
defined.	
1.1.4. Phân biệt tục ngữ với thành ngữ .	Error! Bookmark not defined.
1.1.5. Phân biệt tục ngữ với quán ngữ và ca dao	Error! Bookmark not defined.
defined.	
1.2. Đặc điểm của tục ngữ.....	Error! Bookmark not defined.
1.2.1. Về cấu trúc	Error! Bookmark not defined.
1.2.2. Về ý nghĩa	Error! Bookmark not defined.
1.3. Về khả năng vận dụng.....	Error! Bookmark not defined.
1.4. Biểu trưng trong tục ngữ có yếu tố 12 con giáp	Error! Bookmark not defined.
defined.	
1.4.1. Mối quan hệ văn hóa – ngôn ngữ - tư duy	Error! Bookmark not defined.
defined.	

1.4.2. Đặc trưng văn hóa..... **Error! Bookmark not defined.**

CHƯƠNG II: SO SÁNH TỤC NGŨ LIÊN QUAN ĐẾN 12 CON GIÁP HÀN QUỐC VÀ VIỆT NAM..... **Error! Bookmark not defined.**

2.1. Nhận xét chung về số lượng tục ngữ . **Error! Bookmark not defined.**

2.2. Phân loại tục ngữ..... **Error! Bookmark not defined.**

2.2.Tục ngữ đồng loại gần nghĩa..... **Error! Bookmark not defined.**

2.3.Tục ngữ khác loại gần nghĩa **Error! Bookmark not defined.**

2.3.1. Kinh nghiệm sinh hoạt..... **Error! Bookmark not defined.**

2.3.2. Quan hệ - tính tập thể và hợp tác **Error! Bookmark not defined.**

2.3.3.Rèn luyện bản thân..... **Error! Bookmark not defined.**

2.4.Tục ngữ khác loại khác nghĩa **Error! Bookmark not defined.**

2.4.1. Nội dung phản ánh của tục ngữ Hàn Quốc liên quan đến 12 con giáp..... **Error! Bookmark not defined.**

2.4.2.Nội dung phản ánh của tục ngữ Việt Nam liên quan đến 12 con giáp **Error! Bookmark not defined.**

CHƯƠNG 3 : TÌM HIỂU BIỂU TRƯNG 12 CON GIÁP TRONG TỤC NGŨ VIỆT NAM VÀ HÀN QUỐC..... **Error! Bookmark not defined.**

3.1. Hiểu biết khái quát về biểu trưng 12 con giáp**Error! Bookmark not defined.**

3.1.1. Chuột..... **Error! Bookmark not defined.**

3.1.2. Trâu và Bò..... **Error! Bookmark not defined.**

3.1.3. Hổ..... **Error! Bookmark not defined.**

3.1.4. Mèo **Error! Bookmark not defined.**

3.1.5. Rong **Error! Bookmark not defined.**

3.1.6. Rắn **Error! Bookmark not defined.**

3.1.7. Ngựa..... **Error! Bookmark not defined.**

3.1.8. Dê **Error! Bookmark not defined.**

3.1.9. Khỉ..... **Error! Bookmark not defined.**

- 3.1.10. Gà **Error! Bookmark not defined.**
3.1.11. Chó **Error! Bookmark not defined.**
3.1.12. Lợn **Error! Bookmark not defined.**
3.1.13. Thỏ **Error! Bookmark not defined.**
3.1.14. Cừu **Error! Bookmark not defined.**

KẾT LUẬN **Error! Bookmark not defined.**

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO **3**

PHỤ LỤC

DANH MỤC BẢNG

Bảng 1: Thống kê số lượng tục ngữ theo động vật **Error! Bookmark not defined.**

Bảng 2: Tục ngữ phân chia theo nhóm **Error! Bookmark not defined.**

Bảng 3: Số lượng tục ngữ theo nhóm **Error! Bookmark not defined.**

Bảng 4: Số lượng động vật xuất hiện trong tục ngữ Đồng loại gần nghĩa
..... **Error! Bookmark not defined.**

Bảng 5: Số lần xuất hiện của các con vật trong các tục ngữ Khác loại gần nghĩa
..... **Error! Bookmark not defined.**

Bảng 6: Bảng thống kê số lần xuất hiện con vật trong **Error! Bookmark not defined.**

nhóm khác loại khác nghĩa..... **Error! Bookmark not defined.**

Bảng 7 Số lượng đặc điểm và hình ảnh được thể hiện **Error! Bookmark not defined.**

trong tục ngữ “12 con giáp” **Error! Bookmark not defined.**

Bảng 8 Đặc trưng trong tục ngữ Hàn Quốc và Việt Nam **Error! Bookmark not defined.**

Bảng 9 Các hình ảnh trong tục ngữ Hàn Quốc **Error! Bookmark not defined.**

Bảng 10 Các hình ảnh trong tục ngữ Việt Nam **Error! Bookmark not defined.**

Bảng 11 Đặc trưng và hình ảnh của con chuột trong tục ngữ.....**Error!**

Bookmark not defined.

Bảng 12 Đặc trưng và hình ảnh của con trâu và bò trong tục ngữ**Error!**

Bookmark not defined.

Bảng 13 Đặc trưng và hình ảnh của con hổ trong tục ngữ**Error!** **Bookmark**

not defined.

Bảng 14 Đặc trưng và hình ảnh của con mèo trong tục ngữ**Error!** **Bookmark**

not defined.

Bảng 15 Đặc trưng và hình ảnh của con rồng trong tục ngữ**Error!** **Bookmark**

not defined.

Bảng 16 Đặc trưng và hình ảnh của con rắn trong tục ngữ**Error!** **Bookmark**

not defined.

Bảng 17 Đặc trưng và hình ảnh của con ngựa trong tục ngữ**Error!** **Bookmark**

not defined.

Bảng 18 Đặc trưng và hình ảnh của con dê trong tục ngữ**Error!** **Bookmark**

not defined.

Bảng 19 Đặc trưng và hình ảnh của con khỉ trong tục ngữ**Error!** **Bookmark**

not defined.

Bảng 20 Đặc trưng và hình ảnh của con gà trong tục ngữ**Error!** **Bookmark**

not defined.

Bảng 21 Đặc trưng và hình ảnh của con chó trong tục ngữ**Error!** **Bookmark**

not defined.

Bảng 22 Đặc trưng và hình ảnh của con lợn trong tục ngữ**Error!** **Bookmark**

not defined.

Bảng 23 Đặc trưng và hình ảnh của con thỏ trong tục ngữ**Error!** **Bookmark**

not defined.

Bảng 24 Đặc trưng và hình ảnh của con cừu trong tục ngữ**Error!** **Bookmark**

not defined.

MỞ ĐẦU

1. Lí do và lịch sử nghiên cứu đề tài

Từ trước đến nay có nhiều học giả Hàn Quốc và Việt Nam đã nghiên cứu về tục ngữ. Vì tục ngữ là một lĩnh vực rộng nên các nhà nghiên cứu có thể tìm hiểu tục ngữ ở nhiều phương diện, góc cạnh khác nhau. Chính vì thế đã có rất nhiều công trình nghiên cứu riêng của các học giả theo những vấn đề khác nhau. Dưới đây chúng tôi xin điểm một vài công trình nghiên cứu về tục ngữ của Việt Nam và Hàn Quốc:

1.1. Nghiên cứu tục ngữ tại Hàn Quốc

Nghiên cứu về tục ngữ tại Hàn Quốc bắt đầu bằng việc sưu tập và biên soạn từ điển tục ngữ. Từ năm 1945 đã có nhiều học giả Hàn Quốc sưu tập tục ngữ. Vào năm 1950 học giả Bang Jong Hyon và Kim Sa Yeop bắt đầu chuyên nghiên cứu tục ngữ. Vào những năm 1960, Hàn Quốc bắt đầu có từ điển tục ngữ và nghiên cứu theo từng chủ đề. Từ năm 1970 trở đi các học giả nghiên cứu về tục ngữ chi tiết hơn.

Năm 1992, Kim Byung Ung đã viết luận văn “Nghiên cứu tục ngữ Hàn Quốc liên quan đến động vật”. Trong luận văn của mình tác giả nghiên cứu tục ngữ theo từng chủ đề ngôn ngữ, đời sống, gia đình, xã hội, tri thức, tình cảm v.v..

Năm 2004, Jeong Yu Ji đã viết luận văn “So sánh tục ngữ động vật của Hàn Quốc và Nhật Bản, tập trung về tục ngữ liên quan đến chó và mèo” và nghiên cứu sự giống nhau và khác nhau về tục ngữ trong hai ngôn ngữ.

Năm 2011, Kim Myeong Hwa đã viết luận văn thạc sĩ “Nghiên cứu so sánh tục ngữ động vật về 12 con giáp của Hàn Quốc và Trung Quốc” và tìm hiểu ảnh hưởng của 12 con giáp đối với tục ngữ trong tiếng Hàn và tiếng Trung.

Riêng trong lĩnh vực đối chiếu tiếng Hàn và tiếng Việt, năm 2013, thạc sĩ Châu Ngọc Hưu đã viết luận văn tại Hàn Quốc theo chủ đề “Sự tương đồng về văn hóa qua so sánh tục ngữ Hàn Quốc và Việt Nam”.

Sau đó, vào năm 2014, thạc sĩ Nguyễn Thị Ngọc Anh đã viết luận văn tại Hàn Quốc theo chủ đề “So sánh tục ngữ Việt Nam và Hàn Quốc.” Các nghiên cứu này đã bước đầu miêu tả và so sánh tục ngữ tiếng Hàn và tiếng Việt ở nhiều phương diện khác nhau: cấu tạo, ngữ nghĩa, đặc trưng văn hóa. Tuy nhiên chưa có công trình nào đi sâu vào nghiên cứu và so sánh đặc trưng của tục ngữ có chứa 12 con giáp trong tiếng Hàn và tiếng Việt.

1.2. Nghiên cứu tại Việt Nam

Theo tác giả Nguyễn Thái Hòa [2,tr11] việc sưu tầm tục ngữ tại Việt Nam đã được bắt đầu từ thế kỷ 17 và càng ngày càng phát triển thu hút sự quan tâm của các nhà nghiên cứu. Những tên tuổi của các học giả gắn với nghiên cứu tục ngữ như Dương Quảng Hàm, Vũ Ngọc Phan, Đinh Gia Khánh, Chu Xuân Diên, Cù Đình Tú v.v.. đã có các công trình riêng về tục ngữ như: *Tục ngữ cao dao dân ca Việt Nam*, *Tục ngữ Việt Nam* v.v..

Bên cạnh đó, có nhiều luận văn thạc sĩ nghiên cứu về đề tài tục ngữ như Nguyễn Thị Đăng Thu với luận văn “Nghiên cứu so sánh thành ngữ, tục ngữ về lời ăn tiếng nói trong tiếng Việt và tiếng Nhật”(2005). Nguyễn Thị Kim Dung với luận văn “Khảo sát các thành ngữ và tục ngữ xuất hiện trên báo phụ nữ Việt Nam thời kì đổi mới”(2007). Bạch Thị Lệ nghiên cứu đề tài “So sánh cấu trúc-ngữ nghĩa các đơn vị thành ngữ có yếu tố chỉ động vật trong tiếng Việt với một số ngôn ngữ nhóm Tày-Thái ở Việt Nam”(2008). Thạc sĩ Nguyễn Việt Hòa đã viết luận văn “Tìm hiểu so sánh trong thành ngữ so sánh tiếng Việt và tiếng Anh” (2009)...

Trên đây là tìm hiểu của chúng tôi về lịch sử nghiên cứu tục ngữ của Việt Nam và Hàn Quốc. Như chúng tôi đã nói, các công trình nghiên cứu khá phong phú nhưng vì tục ngữ là một lĩnh vực rất rộng nên vẫn có nhiều đề tài chưa được tiếp cận. Một trong số đó là đề tài so sánh tục ngữ Việt Nam và Hàn Quốc về động vật. Theo khảo sát của chúng tôi có chỉ hai công trình nghiên cứu so sánh tục ngữ giữa hai nước.

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

Tài liệu Việt Nam

1. Nguyễn Thiện Giáp, Đoàn Thiện Thuật, Nguyễn Minh Thuyết (2012), *Dẫn luận ngôn ngữ học*, NXB giáo dục,
2. Nguyễn Thái Hòa(1997), *Tục ngữ Việt Nam cấu trúc & thi pháp*, NXB Khoa học Xã hội.
3. Nguyễn Việt Hòa(2009), *Tìm hiểu về so sánh trong thành ngữ so sánh tiếng Việt và tiếng Anh*, Luận văn thạc sĩ Ngôn ngữ học, Hà Nội.
4. Trịnh Đức Hiền (2007), *Khảo sát các thành ngữ và tục ngữ xuất hiện trên báo phụ nữ Việt Nam thời kỳ Đổi mới (1985-2005)*, Luận văn thạc sĩ Ngôn ngữ học, Hà Nội.
5. Nguyễn Lâm(2010), *Từ điển thành ngữ và tục ngữ Việt Nam*, NXB Thời đại
6. Bạch Thị Lê (2008), *So sánh cấu trúc-ngữ nghĩa các đơn vị thành ngữ có yếu tố chỉ động vật trong tiếng Việt với một số ngôn ngữ nhóm Tày-Thái ở Việt Nam*, Luận văn thạc sĩ Ngôn ngữ học, Hà Nội.
7. Hà Quang Năng, Đỗ Việt Hùng, Đặng Ngọc Lệ (1997), *Từ điển giải thích thuật ngữ ngôn ngữ*, NXB Giáo dục
8. Hoàng Phê (chủ biên) (2004), *Từ điển tiếng Việt*, NXB Đà Nẵng.
9. Nguyễn Đức Tồn (2008), *Tìm hiểu đặc trưng văn hóa-dân tộc của ngôn ngữ và tư duy của người Việt*, NXB Khoa học xã hội.
10. Hồ Chí Minh toàn tập-tập 3(2002), NXB Chính trị Quốc gia.

Tài liệu Hàn Quốc

11. Nguyễn Thị Ngọc Anh(2014), *Nghiên cứu tục đàm Hàn Quốc và Việt Nam(한국과베트남의속담연구)*, Luận văn thạc sĩ Văn học, Đại học nữ Guang-ju.

12. Kim Myeong-hwa(2011), *Nghiên cứu tục đàm 12 con giáp Hàn Quốc và Trung Quốc*(한-중 12 지신동물속담비교연구), Luận văn thạc sĩ Quốc ngữ học, Đại học Gong-ju.
13. Kim Jin-sik(1996), *Nghiên cứu đặc điểm của quán ngữ và tục đàm-tập trung về điểm khác nhau*, Hội ngôn ngữ mới
14. Seo Jung-soo, Jung-Dal-young(1998), *Đại từ điển tục đàm thế giới*, NXB Trường đại học Han-yang.
15. Song Jae-sun(2006), *Đại từ điển tục ngữ lời nói ta*, NXB Seo Mun Dang.
16. Kim Sa-yeob (1953), *Luận tục đàm*, NXB Dae Gun.
17. Jo Jae-yun(1970), *Nghiên cứu phân tích cấu trúc tục đàm Hàn Quốc*, Luận văn tiến sĩ, Đại học Go ryeo.
18. Park Sae Yeong(2000), *Đặc điểm quán ngữ và tục ngữ*, Luận văn thạc sĩ, Đại học Go-ryeo
19. Nhiều tác giả, *Đại từ điển quốc ngữ tiêu chuẩn*, Viện Quốc ngữ Quốc gia(2008)

Một số website tham khảo

20. www.naver.com
21. www.wikipedia.org